

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ HABER BÜLTENİ

TÜRKİYE ODALAR VE
BORSALAR BİRLİĞİ
BİLGİ HİZMETLERİ
DAİRESİ

TOBB BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ AYLIK BÜLTENİ EYLÜL 2009 YIL 4 SAYI 45

İÇİNDEKİLER

1 e-Sağlık Dönüşümü
Bilişim Zirvesi 09'a Taşınacak

2 Bilgisayarlarda Banker
Virüs Uyarısı

2 Hızlı Trende Kesintisiz
Mobil İletişim

3 112 ve Kamu Güvenliği
Telsiz Haberleşmesinde
Büyük İşbirliği

3 Tetris Beyin Gelişimin-
de Etkili Oluyor

4 Liderler YouTube'u
Keşfetti

4 Doktorlar İnternetteki
Sağlık Bilgilerinden Şüpheli

5 TÜBİTAK Kriptolu USB
Bellek SİR'ı Tanıttı

6 Sosyal Ağlar ve Ku-
rumsal İtibar Riski

7 Teknolojide Hız ve
İnsan

e-SAĞLIK DÖNÜŞÜMÜ BİLİŞİM ZİRVESİ 09'A TAŞINACAK

7-10 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilecek Bilişim Zirvesi, bu yıl e-sağlık dönüşümünün tüm yönleri ile ele alınacağı 'e-sağlık/Tele Sağlık Konferansı'na ev sahipliği yapacak.

Konferansta Türkiye'de elektronik sağlık, sağlık teknolojileri, dijital hastane, hastaların uzaktan takibi, mobil sağlık, evde bakım ve tele sağlık hizmetlerine kadar pek çok konu uzmanlarla birlikte ele alınacak. E-sağlık dönüşümü için mevcut durum, projeler, yasal düzenlemeler ve hedeflerin kamu ve özel sektör olmak üzere tüm paydaşlarla birlikte tartışılacağı konferansta öne çıkan başlıkları ise "Sağlıkta ne kadar elektroniğimiz ve ne kadar uluslararasıyız?", "A'dan Z'ye dijital hastane mümkün mü?" ve "Bütünleşik bireysel sağlık hizmetleri (Mobilité, evde bakım, uzaktan teletıp ve tele sağlık hizmetleri, sağlık portalları, sağlık 2.0)" oluşturulacak.

Bilişim Zirvesi '09'da yer alan 'e-sağlık/Tele Sağlık Konferansı'nın yanı sıra CeBIT Bilişim Eurasia fuar alanında, İnterpromedya tarafından oluşturulacak sağlık bilişimi alanında faaliyet gösteren bilişim ve medikal şirketleri ve hastanelerin çözümleriyle yer aldığı bir e-Sağlık/Tele Sağlık Tematik Bölümü de olacak. Fuarın 5. salonunda 500 metrekaarelik alan içinde kurulacak olan e-Sağlık/Tele Sağlık Tematik Bölümü'nde sağlık ve tele sağlık konularında hizmet veren şirketlerin ve bu uygulamaları kullanan hastane ve merkezlerin stantları yer alacak. Ziyaretçilere e-sağlık/tele sağlık alanında hangi uygulamaları nasıl kullandıklarını ve sağladıkları faydaları aktaracak.

Konu ile ilgili bir yetkili şöyle konuştu: "e-sağlık olarak adlandırılan bu sistem internet üzerinden verilecek sağlık bilgilerinin çok ötesinde sağlık sisteminin ülke çapında etkin bir biçimde çalışması ve hizmet verebilmesi için kullanılacak. Sistem kurum yerine hastanın merkezde olmasını, kurumlar arasında bilgi paylaşımını ve birlikte çalışabilirliği sağlayacak. Sağlıkta dönüşümün tamamlanması için 2014 yılı hedefleniyor. Bu tamamlanmasında bilişim teknolojilerinin gelişimiyle kişiye özel sağlık hizmetleri de gelişecek. Amacımız herkesi gelişmelerden haberdar etmek, Tematik Bölümde ise e-sağlık/tele sağlık çözümleri ve uygu-

lamalarını toplumla paylaşmak. Sağlık ve teknoloji sektöründen tüm isimleri zirvede bizlerle beraber olmaya davet ediyoruz".

Diğer bir yetkili: "Telesağlık uygulamaları konusunda iki önemli gelişme önem kazanıyor. Kablolu ve kablolu genişbant teknolojilerinin hızlanması, bilişim cihazları ve kişisel tıp cihazlarının küçülmesi ve ucuzlaması telesağlık uygulamalarının kısa süreçte yaygınlaşmasını sağlayacak. Günümüzde kronik hastalıkların uzaktan yönetiminden tutun, evde bakım, wellness, fitness, acil hizmetler gibi birçok konu ve tıp dalında telesağlık kullanılıyor. Hasta tarafından basit kişisel tıbbi cihazlar ile anlık veya günlük toplanan tıbbi verilerin telefon veya bilgisayar aracılığı ile ham veri veya bilgi halinde doktora veya sağlık kurumuna gönderilmesi işlemi günümüzde gittikçe yaygınlaşan telesağlık uygulamaları oluşturuyor.

Hem doktor, hem hasta arayüzlerini içeren yazılımları kullanan kolay taşınabilir bilişim cihazlarının (MID, Netbook, UMPC) kullanımının yaygınlaşması ile obezlerin, şeker hastalarının ve yüksek tansiyon şikayeti olan kişilerin hastaneye gitmeden tıbbi durumlarının tespit edilmesi, tedavilerinin düzenlenmesi ve kontrol altında tutulması, hastanın doktoru ile istediği zaman görüntülü iletişimde bulunması mümkün olacak. Çok yakın bir gelecekte, kolumuzdaki saat, giysilerimiz, cep telefonlarımız, evdeki televizyonumuz, vücuda takılacak değişik sensörler telesağlık uygulamaları sunucusu olarak hayatımıza girecek.

Telesağlık uygulamaları en önemli uygulama alanını kronik hastalıklarda bulacak. Kronik hastaların uzaktan takip edilmesi, yaşam kalitelerinin artmasını ve iş gücü kayıplarının azalmasını sağlayacak. Hasta, hastalığı ile ilgili kontrol altında olacak, durumuna göre tedavisi erken safha-

da yönetilebilecek. Hasta doktora ve hastaneye daha az gitmek zorunda kalacak, hastaneler üzerindeki yük azalacak, direkt ve indirekt (hastanın cebinden) maliyetler azalacak. Hasta verileri elektronik olarak gönderileceği için tıbbi hata oranları azalacak ve hastaya ait sağlık kayıtları düzenli bir şekilde tutulabilecek.

Bir TÜBİSAD Yönetim Kurulu Üyesi: Tele-sağlık uygulamalarının daha kişisel ve self-servis odaklı yapıya döndüğünü görüyoruz. Diğer yandan özellikle nanoteknoloji ve bilgisayar teknolojisi alanında yaşanan gelişmeler vücut yaşamsal sinyallerinin daha gelişmiş şekilde takip edilmesine ve bu tür cihazların müşteri/hasta tarafından taşınabilir/kullanılabilir hale gelmesine olanak tanıyor. Hastaların kendi bulundukları alanlarda ve onlara uygun zamanlarda hizmet almalarını sağlayacak teknolojilerin gelişmesinde hareketlenme görülüyor. Son 10 yılda bankacılık ve telekomünikasyonda gördüğümüz müşteri merkezli hizmet anlayışına doğru tele-sağlık uygulama ve teknolojileri sürükleniyor.

Türkiye'de telesağlık uygulamaları başlamış durumda ancak ne zaman kritik büyüklükteki kitlelere gideceği en önemli soru. Buradaki kritik büyüklük bu alanda bir milyon ve üzerinde kullanıcı sayısı. Bu büyüklüğü ise önümüzdeki 5 yıl içinde göreceğimize inanıyorum. Telesağlık uygulamalarının en büyük katkısı daha kaliteli bir yaşam olacak. Bu maliyet düşüşünden, hasta olmadan koruyucu yaklaşıma ve erken uyarı sistemlerine kadar birçok faydayı içeriyor. Bugünkü servis verme modeli ile sağlık hizmetleri yetersiz kalıyor. Bankacılık 80'li yıllardan başlayarak bu gelişimi yaşamıştır. Öncesinde yılda bir-iki kez gidilen banka bugün kritik kitlenin neredeyse her gün kullandığı bir servis haline dönüşmüş ve hizmet çeşitliliği artmıştır. Aynı gelişmeleri sağlık sektöründe de görecektir. Bu hizmetlerin sadece bugün anladığımız sağlık hizmetlerinin çok ilerisinde hizmetler içereceği ve günlük yaşamımızla iç içe yer verileceğine inanıyorum diye konuştu.

BTHABER

BİLGİSAYARLARDA BANKER VİRÜS UYARISI

Tanınmış güvenlik yazılımları üretici bir firma, yeni bir bilgisayar virüsü olan "Win32/Induc.A"nın bireysel bankacılık müşterilerinin bilgilerini çalarak, banka hesaplarını boşaltabileceğini bildirdi.

Nod32 antivirüs programının yaratıcısı Eset'ten yapılan yazılı açıklamada, dünya genelinde hızla yayılan "Win32/Induc.A" isimli yeni bir virüsün, bankalarda, muhasebe ya da stok takibi uygulamalarında kullanılan "Delphi" tabanlı programın kullanıcılarını tehdit ettiği belirtildi. Eset'in, virüsün ortaya çıkmasının ardından ilk 24 saat içerisinde 30 bin etkilenmiş dosya tespit ettiği vurgulanan açıklamada, virüsün çok hızlı yayıldığı ve "Banker-Trojan" diye adlandırılan online bankacılık müşterilerinin bilgilerini çalmaya çalışan bir tür truva atına eklenerek dağıtılmış olabileceği ifade edildi. Açıklamada, virüsün, bulaştığı bir makinede derlenen tüm uygulamaları aynı şekilde etkilediği, bireysel bankacılık müşterilerinin bilgilerini çalarak, banka hesaplarını boşaltabileceği duyuruldu. Virüs'ün kendisinin yıkıcı bir özelliğe sahip olmadığı, fakat hızla yayılmak için yenilikçi ve yaygın olmayan teknikler kullandığı belirtildi. Eset Virüs Laboratuvarı Müdürü, konuya ilişkin şunları kaydetti:

"Düşünülmesi gereken nokta, virüsün tespit edilemediği ve yüksek miktarda bilgisayarı etkilediği zaman dilimi içerisinde etkilenen dosyaların uygulamanın üreticisi tarafından bizzat dağıtılmış olması. Eset'i asıl endişelendiren ise, uygulamayı dağıtan firmanın bu virüsün tespit edilmesini 'false-positive (yanlış tespit)' olarak değerlendirmesi. Delphi IDE kullanan yazılım geliştiricilerin özellikle dikkat etmesi gereken durum antivirüs programı tarafından tespit edilen 'Win32/Induc.A' virüsünün yanlış tespit olmadığıdır. Sonuç olarak yasal bir uygulama satın alan son kullanıcı uygulamayı çalıştırdığı anda virüs tehdidi ile karşılaşacaktır. Bilgisayarında Win32/Induc.A tehdidi tespit edilen son kullanıcılar vakit kaybetmeden uygulama geliştiricileri ile irtibat kurmalılar." Win32/Spy.Banker'in çoğunlukla Rus ve Brezilya kökenli bilgisayar kullanıcılarını hedef aldığı ve yayılım ağının diğer ülkelere sıçramasının mümkün olduğu belirtildi.

ZAMAN

HIZLI TRENDE KESİNTİSİZ MOBİL İLETİŞİM

TCDD Genel Müdürlüğü, Yüksek Hızlı Tren'lerde (YHT) kesintisiz mobil iletişime imkan sağlayan GSM-R sistemini devreye sokuyor.

TCDD Genel Müdürlüğü yetkililerinden edinilen bilgiye göre, ilk uygulaması 2000 yılında Avrupa'da gerçekleştirilen ve bir çok ülkede çalışmaları devam eden GSM-R sistemi, demiryolu haberleşme teknolojisindeki yeni Avrupa standardı olarak kabul ediliyor. TCDD, YHT'deki mobil iletişim bağlantı sorununun çözümü için başta Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülkede kullanılan GSM-R sistemini YHT altyapısına entegre etti. Sistemi kısa süre içinde devreye sokmayı planlayan TCDD, sistem kapsamında 5 bin personelinin kendi arasında iletişim kurabileceği "0594" kod numaralı GSM hatlarından 200'ünü Ankara-Eskişehir YHT görevlilerine dağıtmayı sürdürüyor.

Operatörlerin talep etmesi halinde, altyapı sayesinde YHT'lerde mobil iletişim sırasında yaşanan kesintiler sona erecek ve yolculara, konforlu mobil iletişim ve 3N destekli internet imkanı sunulabilecek. Sistem sayesinde kumanda merkezi ile YHT setleri ve trenler arasında hızlı ve kesintisiz iletişim kurulabilecek. YHT'lerin altyapısına entegre edilen sistem, saatte 250 kilometre hızda kesintisiz iletişim olanağı sunuyor, 550 kilometrelik hızı destekliyor. Sistemde, hat boyu ve manevra alanı çalışanları arasında grup konuşmaları, treni kontrol eden Otomatik Tren Kontrol (ATC) sistemi ve tren ile yer arasında veri haberleşmesi imkanları bulunuyor. Ses duyuru servisi sayesinde, tüm bir gruba aynı anda duyuru da yapılabilen sistemde, acil durumlar için mevcut konuşma kesilerek, acil konuşmaya olanak tanınıyor.

Diğer haberleşme ve GSM sistemleriyle birlikte çalışabilen GSM-R ile trende kesintisiz ses ve GPRS bağlantılı internet haberleşmesi de mümkün olabiliyor. Sistem, yolcuların tüm gecikmelerden anında bilgilendirilmesi, inen/binen ve trendeki yolcu sayısı, trende bilet satışı ve vagon takip sistemi gibi değişik uygulama olanakları da sunuyor.

NTVMSNBC

112 VE KAMU GÜVENLİĞİ TELSİZ HABERLEŞMESİNDE BÜYÜK İŞBİRLİĞİ

Türk Telekom ile Aselsan, 112 Acil Yardım ve Kamu Güvenliği Telsiz Haberleşmesi konularında güçlerini birleştirerek, stratejik öneme sahip bir karar aldılar. Yapılan işbirliği ile Türkiye'nin kamu güvenliği açısından hayati öneme sahip iki projesi, dış kaynaklara ihtiyaç duyulmadan yürütülecek.

Türk Telekom ve Aselsan, 2 Eylül tarihinde imzalanan işbirliği anlaşmasına göre; İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "112 Acil Yardım için Bilgisayar Destekli Sevk ve Yönetim Sistemi" altyapısı kurulumu ve Ulaştırma Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "Kamu Güvenliği Telsiz Haberleşme Sistemi" projelerinde, ihalelere katılım dâhil tüm süreçlerde birlikte hareket ederek ortak çözümler üretecekler.

Birbirini tamamlayıcı nitelikteki bu iki proje kapsamında, Türkiye'de 112, 110, 155 ve 156 gibi acil yardım telefonları birleştirilerek tek numaraya (112 ACİL) dönüştürülecek. Böylece, ortak sayısal telsiz sistemini kullanabilecek olan kamu güvenliği ile ilgili kurumlar, acil durumlarda ortak ve koordineli hareket ederek, halka daha etkin ve daha hızlı hizmet sunabilecek.

Projelerin hayata geçirilmesi ile kamu güvenliği personelinin ihtiyaç duyduğu bilgiye sayısal telsiz ortamından en hızlı şekilde ulaşması sağlanacak, merkezden mobil ekiplerin yerleri takip edilecek ve acil durumlarda olay yerine en yakın ekipler yönlendirilerek en hızlı, doğru ve etkin şekilde müdahale ile kamu yararı gerçekleştirilecek.

TURK.INTERNET

TETRİS, BEYİN GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLUYOR

Yapılan araştırmada, günümüzdeki karmaşık bilgisayar oyunlarına kıyasla çok basit kalan Tetris, düzenli olarak oynanırsa beyindeki gri maddeyi geliştirebiliyor ve düşünme gücünü artırıyor.

Daily Telegraph'taki habere göre, ABD'deki Zihin Araştırma Merkezi bilim adamları, onlu yaşlardaki kızlar üzerinde yaptıkları testlerde, deneklerden üç ay boyunca günde yarım saat Tetris oynamalarını istediler. Bunun ardından beyinde yapılan tarama testlerinde, deneklerin beyinlerinin hareket, eleştirel düşünce, mantık kurma, dil ve işlemlemeyle ilgili bölümünde "yapısal değişiklikler" olduğu görüldü.

BMC Research Notes adlı dergide yayımlanan araştırmayı yapan bilim adamları, Tetris oynamanın "zihin randımanını" artırdığını düşündüklerini söylediler.

Dr. Rex Jung, son 5 yıldaki beyin araştırmalarının en şaşırtıcı yanlarından birinin pratik yapmanın beyin motor bölgelerindeki gri maddeyi büyüttüğünün görülmesi olduğunu söyledi. Jung, zihinsel pratik yapmanın, gri maddedeki büyümenin işareti olan kortikal yoğunluğu artırıp artırmadığını görmek için Tetris'le ilgili araştırmayı yaptıklarını belirtti.

Araştırmayı kaleme alanlardan Dr. Richard Haier de, "Tetris oynayan ve oynamayan kızların beyinlerindeki kortikal yoğunluktaki farkı görmek bizi çok heyecanlandırdı" dedi. Daha fazla gri madde, beyin belli bölümlerinin karmaşık görevleri yerine getirmek için çok çalışmak zorunda kalmaması anlamına geliyor.

Tetris, Rus bilgisayar programcısı Alexey Pajitnov tarafından 1984'te geliştirilmiş ve dünyanın en popüler bilgisayar oyunlarından biri olmuştur.

NTVMSNBC

LİDERLER YOUTUBE'U KEŞFETTİ

İnternet eğlencenin ve ticaretin yanı sıra artık resmen politikanın da merkezi haline geldi. Bunun son örneği ise Rusya Başkanı Medvedev'in YouTube'da kendi özel kanalını başlatması oldu.

İletişim tekniklerinin zamana ayak uydurmasının bir sonucu olarak yorumlanan bu yöntem sayesinde liderler ve önemli kişiler artık sadece yazılı ve görsel basından değil aynı zamanda internet üzerinden de takip edilebiliyorlar. Üstelik bu yöntemle kendileri hakkındaki içeriği tamamen kendileri belirleyebiliyorlar.

Daha önce Barack Obama, Nicolas Sarkozy, İngiltere Kraliçesi Elizabeth, Beyonce ve Papa 16. Benedict'in de kendi YouTube kanallarından yayın yapmaya başlamasının ardından Medvedev'in de listeye katılması öncelikle YouTube'un sahibi Google tarafından büyük bir memnuniyetle karşılandı.

Google'ın Moskova ofisinden Alla Zabrovskaya konuyla ilgili olarak şunları söyledi;

"Rusya Başkanı'nın YouTube'da kendi kanalını açmasından dolayı çok mutlu olduk. Bunu, internetin artık devletler seviyesinde de önem kazandığının yeni bir ispatı olarak yorumluyoruz". www.youtube.com/kremlin adresinden yayın yapacak olan Medvedev, YouTube kanalında kişisel fotoğraf ve bilgilerinin yanı sıra resmi konuşmalarını da yayınlayacak.

Özellikle siyasetçilerin kendilerine ait bir gazete ya da televizyon kanalının olması durumunda hoş karşılanmayan bu durum; konu internet olunca kimse tarafından yadırganmıyor ve doğal bir hak olarak görülebiliyor. Bu da siyasilere tanıtımlarını çok daha rahat ve serbest bir ortamda yapma olanağı sunuyor.

CHIP

DOKTORLAR İNTERNETTEKİ SAĞLIK BİLGİLERİNDEN ŞÜPHELİ

Her üç doktordan biri, internetteki sağlık bilgileri yüzünden hastaları ile olan ilişkilerinin zorlaştığını ve güvenilirliklerinin azaldığını düşünüyor.

İspanya Miguel Hernandez Üniversitesi'nden bilim adamlarının yaptığı araştırmaya göre, hasta olsun ya da olmasın, interneti bu amaçla "kurcalayan" insan sayısı her geçen gün artarken, bu durumdan memnuniyetsizlik duyan doktor sayısı da buna bağlı olarak artıyor.

İspanyol bilim adamlarının "Atención Primaria" isimli dergide de yayınlanan araştırmasında, her yüz İspanyol'dan 40'ının sağlıkları ile ilgili olarak internette bilgi aradığını ve buna karşılık her üç doktordan birinin, internetteki sağlık bilgileri yüzünden hastaları ile olan ilişkilerinin zorlaştığını ve güvenilirliklerinin azaldığını düşündüğünü belirledi.

İspanyol Sağlık Sistemi'ne kayıtlı doktorlar arasında yapılan araştırmada öne çıkan bir başka bulguya göre de, hastaların yüzde 90'dan fazlası, tedavi olacakları doktor ile ilgili internette bilgi arıyor.

Doktorların sadece yüzde 20'si ise internetin hastaların özgürlüğünü artırdığını düşünüyor.

İtalya'daki Florance Üniversitesi tarafından bu yıl yapılan araştırmada da, doktorların, özellikle internet sitelerindeki ilaç reklamları ile ilgili endişe duyduğu belirlenmişti.

VETEKNOLOJİ

TÜBİTAK KRİPTOLU USB BELLEK SIR'I TANITTI

TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE) tarafından geliştirilen ve NATO Askeri Komitesi tarafından onaylanmış alanındaki tek ürün olan Kriptolu USB Bellek "SIR" tanıtıldı. NATO envantere giren 5. Türk ürünü olan "SIR" NATO'ya ait gizlilik düzeyindeki tüm verileri kriptolamada kullanılabilecek.

Düzenlenen basın toplantısında bir yetkili, "Amacımız ulusal yazılım cihaz ve sistemler üreterek Türkiye'nin teknolojik bağımsızlığını sağlamak. Teknoloji ve lisans transferi yapmadan tamamen yerli bilgi birikimi ve insan gücü ile üretim yapıyoruz. Çünkü bilgi güvenliği söz konusu olduğunda kullanılan ürünlerin güvenliği çok önemli. Çalışmalarımız bu nedenle özel yer tutuyor" diye konuştu. Kripto teknolojisinin bilgi güvenliği açısından önemli olduğunu vurgulayan yetkili, şunları söyledi:

"İlk milli kriptoyu MİLON-1 ürünü ile 1981'de kullanmaya başladık. O tarihte ABD şifrelerimizi kıramaz durumdaydı ve bu ABD'de gazete haberlerine de konu olmuştu. UEKAE'nin ürün yelpazesi oldukça geniştir. Elektronik imza uygulaması içeren askeri ağ güvenliği projeleri, sivil ağ güvenliği projeleri, sistem projeleri, gemi radarı projesi, akıllı kart işletim sistemi, doküman inceleme cihazları, kripto anahtar okuma cihazı, kripto anahtar yükleme cihazı, MİLON-4A veri kripto cihazı, KAYC-10 Kripto anahtar yükleme cihazı, MİLCEP kriptolu mobil telefon bunlardan bazılarıdır."

Bir başka yetkili de UEKAE olarak NATO çalışmalarını yakından takip ettiklerini dile getirdi. NATO'nun bilgi güvenliğiyle ilgili çeşitli çalışma grupları olduğunu anlatan yetkili, şöyle devam etti: "NATO bu çalışmalarını Ar-Ge seviyesinden başlatır, biz o seviyeden itibaren takip ediyoruz. Geleceğin çözümleri konusunda çalışmalar yapıyoruz. NATO tarafından onay almış ürünlerimiz var. Yeni nesil anahtar yükleme cihazı (KAYC-S/N), NOLCE1 kodlu Taşınabilir Çevrimdışı Kripto Cihazı (TAÇEK) bu ürünler arasında. NOLCE1 kodlu (TAÇEK) ürünümüz de NATO'da tek, 2010'da satışına başlanacak.

Yine aynı şekilde kriptolu cep telefonu ürünümüz Kriptolu Mobil Telefon da (MİLCEP-K1) NATO'nun ihtiyacını karşılayacak bir ürün. Gizli dereceli haberleşmenin sağlanabileceği kriptolu ürün piyasadaki birkaç ürünün birisi. Yine bir başka ürünümüz olan Farklı Ortamlarda Muhabere Sistemi (FORMUS) NATO'ya daha önce satışı yapılan bir ürün. İstenilen uzaklıktaki bilgisayar ağlarına erişebilmesine olanak sağlıyor. NATO ve üye ülkelere ihraç edilen bir ürünü 12 ülke kullanıyor."

Yetkili, toplantının ana konusunu oluşturan kriptolu USB bellek "SIR" hakkında ise şu bilgileri verdi: "NATO'daki adı NOLC2 olan SIR, bu alanda NATO'daki tek ürün. NATO Askeri Komitesi tarafından onaylanmış, alanında tek ürün olan SIR, tüm gizlilik düzeylerindeki NATO verisini kriptolamak üzere kullanılabiliyor. NATO'dan 602 adetlik bir sipariş aldık. Sipariş paketlerimiz hazır, eylül sonuna kadar sevkiyat yapılacak ve NATO personeli tarafından kullanılmaya başlanacak.

Bu ürünün küçük boyutta olması önemli bir özellik. Taşınmak istenen gizli verilerin güvenliğinin sağlanması ve saklanması amacıyla kullanılacak. Türkiye 10-15 yıl öncesine kadar yüksek miktarda paralar ödeyerek kriptolu cihaz ithal ederken, yaşanan gelişme süreciyle birlikte bu tür cihazları ihraç eder konuma ulaştı. Bu, Türkiye için çok büyük bir adımdır."

Daha sonra SIR'ı basın mensuplarına tanıtan yetkililer, kriptolu belleğin kredi kartı boyunda, 14 milimetre kalınlığında ve sadece 90 gram ağırlığında olduğunu, kolayca taşınabilir olmasının yanı sıra içindeki bilgileri şifreli bir şekilde saklayabilme özelliği bulunduğunu söylediler.

Kaybolması veya çalınması durumunda içindeki bilgilere ulaşılamayan SIR'ın açılmaya çalışılması durumunda ise içindeki gizli bilgilerin kendiliğinden silindiğini ifade eden yetkililer, "NATO Askeri Komitesi tarafından onaylanan 11., NATO envanterine giren 5. Türk yapımı ürün olan 'SIR', TÜBİTAK UEKAE tarafından tamamen yerli imkanlarla özgün bir tasarım ile geliştirildi" şeklinde konuştu.

Türkiye'den NATO envanterine giren ilk bilgi güvenliği cihaz setini oluşturan diğer dört üre ise şunlar:

HF iletişim cihazı FORESC-II: Farklı ortamlarla uyumlu muhabere sistemleri (FORMUS) cihazlarından bir tanesi olan FORESC II, HF-VHF-UHF üzerinden güvenli veri iletişimi sağlıyor.

Milli Veri Kripto Cihazı (MİLON-4A): Veri iletişimi yapan sistemler arasında iletilen verilerin, gerçek zamanda şifrelenmesi işlemini gerçekleştiriyor. UEKAE'de üretilen ilk milli kripto tümdevresi bu cihazda kullanıldı.

Kripto Anahtar Yükleme Cihazı (KAYC-10): Kriptolu veri iletişimi yapan cihazlara offline olarak anahtar yükleme yapıyor.

Kripto Anahtar Okuma Cihazı (KAOC-8): Delikli bir şerit üzerindeki anahtar bilgilerini optik okuma yöntemiyle kripto cihazlarına veya anahtar yükleme cihazlarına aktarıyor.

SOSYAL AĞLAR VE KURUMSAL İTİBAR RİSKİ

Deloitte, iş dünyasında giderek daha hararetli tartışmalara yol açan sosyal ağlar konusunu yönetici ve çalışanlarla enine boyuna değerlendirdi. Araştırma kurumların mevcut risklere karşı çok hazırlıklı olmadığını ortaya koydu. Çalışanlar ise kurum çıkarları adına yeni teknolojilerin sunduğu sosyal imkanlardan vazgeçmeye pek istekli değil.

İnternet ortamındaki sanal topluluk ağlarının sayısı günden güne artarken, ofis çalışanlarının bu ortamdaki etkinlikleri kurum yöneticileri açısından bir endişe kaynağı olmaya devam ediyor. Zaman zaman kurum itibarına zarar veren gelişmelere yol açan bu faaliyetler çalışanlarla, yönetimleri karşı karşıya getirmeye başladı. Deloitte, “Sosyal Ağlar ve Kurumsal İtibar Riski” başlıklı “2009 Kurumsal Etik ve İş Ortamı Araştırması” ile konuyu kapsamlı bir şekilde ele aldı.

ABD’de 2000 çalışan ve 500 üst düzeyli yöneticinin katılımıyla yapılan araştırmada, sanal ortamların kurumsal itibara zarar verip vermediği yolundaki soruya çalışanların yüzde 74’ü “kesinlikle” veya “katılıyorum” yanıtını verdi. Buna karşılık çalışanların yüzde 53’ü, sanal topluluk siteleriyle ilgilenmenin işverenin işi olmadığını belirtiyor. Çalışma bu konuda yöneticiler ve çalışanlar arasında ciddi bir görüş ayrılığının bulunduğunu ortaya koydu. Araştırma hakkında bilgi veren Deloitte Türkiye yetkilisi şunları söyledi:

“Bireylerin kendi bilgi ve düşüncelerini diğer kişilerle paylaşımlarını, birbirleriyle iletişim kurmalarını ve çeşitli fikirlerin yaygınlaşmasını sağlayan sanal topluluk ağları sürekli gelişme gösteriyor. Günümüz dünyasında yaşanan bu güçlü olguyla birlikte bireylerin özel yaşamı ve kurumsal kimlikleri arasındaki ince çizgiler de giderek silinmeye başlıyor. Bireylerin online ortamda iletişim hakkı olmasına karşılık, bu ortamlardaki iletişim kurumların ve markaların itibarını etkileyebilecek olumsuz sonuçlara da yol açabiliyor. Kurumsal itibar etrafındaki kaygılar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yöneticileri yakından ilgilendiriyor. Söz konusu endişeleri göz önünde bulunduran Deloitte’un yeni araştırmasının, yöneticilere geniş bir perspektif sunacağı kanısındayım”.

Deloitte 2009 Kurumsal Etik ve İş Ortamı Araştırması’na yanıt verenlerin yüzde 74’ü Facebook, Twitter ve Youtube gibi sanal topluluk sitelerinin marka itibarına zarar verme potansiyeli açısından belirli riskleri taşıdığı kanısında.

Kurumlar, çalışanların kendisini rahatça ifade edebildikleri bu sitelerde kurumsal itibarına zarar veren durumlara karşı zaman zaman mücadele vermek zorunda kalabiliyor. Belli başlı küresel markalarla ilgili yapılan

haberlerin önemli bir kısmı ise online ortamda gerçekleşen tartışma, öneri ve eleştirilerden ciddi ölçüde etkileniyor.

Deloitte araştırmasına yanıt veren üst düzey yöneticilerin yüzde 15’i yönetimin sanal topluluk ortamlarındaki itibar risklerine karşı hazırlıklı olduğunu ifade ederken, yüzde 58’i ise yönetimin bu konunun farkında olduğunu ve önlemleri tartıştığını söyledi. Buna karşılık görüşülenlerin sadece yüzde 17’si bu konuda bir programa sahip olduklarını vurguluyor.

Yöneticilere sanal ortamdaki risklere karşı şirketin ne tür önlemler aldığı sorulduğunda, yüzde 27’si “Yönetici ekibimiz sanal topluluklarla ilgili kurumsal riski azaltma konusunda düzenli olarak tartışıyor”; yüzde 22’si “Şirket çalışanlarının sanal topluluk araçlarını ne şekilde kullanacağını tanımlayan resmi kuralları var”; yüzde 22’si “Kıdemli yönetici ekibimiz şirket genelinde sanal topluluk ağlarının nasıl kullanılacağını açıkladı”, yüzde 17’si ise “Şirketimizin sanal topluluk ağlarıyla ilişkili riskleri izlemek ve azaltmak için geliştirdiği özel bir programı bulunuyor” yanıtını verdi.

Yöneticilerin yüzde 60’ı sanal sosyal topluluk ağı ortamına katılanların kendilerini nasıl tanımladıklarını şirketin “bilme hakkı” bulunduğunu savundu. Çalışanların yüzde 53’ü ise sanal topluluk siteleriyle ilgilenmenin işverenin “iş”i olmadığını görüşünde.

Bununla birlikte, çalışanların yüzde 61’i, işveren sanal topluluk ağlarını izlemeye karar verirse kendilerinin bu konudaki yaklaşımlarını değiştirmeyeceğini, zira sanal topluluk ağlarında bulunmanın çok özel bir durum olmadığını ve dahası sanal ortamdaki profillerini istedikleri gibi düzenleme esnekliği olduğunu söylüyor.

İş sahipleri ve yöneticiler, yeni gelişen ortamda nasıl bir tutum izlemeli? Araştırma bunun kolay bir yanıtının olmadığını ortaya koyuyor. Belli kurallar ve politikalarla bu alandaki riskleri aşmak kolay görünmüyor. Deloitte’un çalışması son derece iyi tanımlanmış şirket kurallarının bile, katılımcıların yaklaşık yüzde 50’sinin sanal alemdeki tutumlarında herhangi bir değişiklik yaratmayacağını ortaya koyuyor.

Bu nedenle, sosyal topluluklara katılım konusunda kurum içinde sıkı kural ve politikalar oluşturulurken, şirketin iş kültürüne ve değerlerine özellikle vurgu yaparak, bunları hatırlatmak çalışanların işbirliğini sağlamak açısından önem taşıyor.

BT DÜNYASI

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ

Aylık Bilişim Teknolojileri
Haber Bülteni
Yıl: 4 Sayı: 45
Eylül 2009

Her ayın ilk iş günü elektronik
olarak yayınlanır ve dağıtılır.

Dumlupınar Bulvarı No:252
(Eskişehir Yolu 9.Km)
ANKARA
Tel : 312-218 20 00
Faks : 312-219 40 90—93
sinan.kilic@tobb.org.tr

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ HABER BÜLTENİ

TOBB BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ AYLIK BÜLTENİ

TEKNOLOJİDE HIZ VE İNSAN

Bilişim alanında yaşanan gelişmelerden web teknolojileri de üzerine düşeni almaya devam ediyor. Erişim hızları giderek artıyor ve geniş bant kullanımının yaygınlaşmasıyla web sayfaları da kullanıcılara her geçen gün daha fazla olanak sağlayabilecek güce erişiyor. İnternet altyapısı sürekli güncelleniyor ve web sayfalarının mimarisini oluşturan HTML ve CSS gibi kod ve bileşenler de ihtiyaca cevap verebilmek için güncellenmeye devam ediyor. Web sayfalarının yetenekleri arttıkça dinamik içerik sağlayacak kodlar geliştiriliyor. Eskisine oranla çok fazla yeteneğe sahip bu sayfaları düzgün görüntüleyebilmek için de web tarayıcıları sürekli kendilerini geliştirmeye devam ediyorlar.

İnternetin teknolojik gelişmelerden ne derece etkilendiğini sıralayan ve istendiği takdirde daha da fazla uzatılabilecek olan bu liste genelde teknolojik gelişmelerin yine teknolojik alandaki etkilerini gösteriyor ancak ilerlemeler diğer taraftan insan hayatına getirdiği yenilik ve kolaylıklarla da ele alınabilir.

Bugün internet sayesinde pek çok iş bilgisayar başından halledilebilir hale geldi. Dükkan dükkan dolaşmak yerine alışverişler internet üzerinden yapılabiliyor. Gönderilen ya da beklenen bir kargonun nerede olduğu ve yerine ulaşip ulaşmadığı kolaylıkla web üzerinden takip edilebiliyor. Bankacılık işlemleri hızlıca gerçekleştirilebiliyor. Araştırmalar, kütüphane yerine arama motorları üzerinden yürütülebiliyor. Hatta bazı arama motorları istenildiği takdirde bir kütüphanedeki kitapların web üzerinden görüntülene-

bilmesine olanak sağlayan servisleri bünyelerine ekleyerek araştırmaların akademik bir kimlik kazanmasına yardımcı bile olabiliyorlar.

Web teknolojilerinde bu ve bunlara benzer yaşanan hızlı gelişmeler bir yandan ilerlemenin ivmesini artırırken diğer yandan da kullanıcıların beklentilerini yükselterek bazı alışkanlıklarını da değiştirebiliyor.

Zamanında günler süren bazı işlemlerin artık saatler hatta dakikalar içinde yapılabiliyor olmasının rahatlığına alışan kullanıcılar herhangi bir nedenle ortaya çıkan istenmeyen bir gecikme neticesinde çok çabuk moral bozukluğuna uğrayabiliyorlar ve saatlik bir gecikmeye tahammül edemeyecek duruma gelebiliyorlar. Oysa eskiden günlerce bekleyebilen insan bu durumu çok rahat kabullenebilmeli, önceki durumu düşünüp kısa gecikmeleri göz ardı edebilmelidir.

Teknolojide ilerleme hangi alanda gerçekleşirse gerçekleşsin beklenen en büyük etki daima daha hızlı olmasıdır. Daha hızlı işlemciler, daha hızlı bilgisayarlar ve daha hızlı internet... Böylece her şey daha kısa sürede gerçekleştirilebilir hale gelmeye başladı. Sonuçta hız, sürenin kısaltmasına yol açtıkça; kısalan süreler de daha fazla hızlı olma arzusunun kamçılama-ya başladı. Bu da bir çok alanda işlerini birkaç yıl önceye göre daha hızlı yürütmeye alışan insanların sabırlı olma eşiklerini biraz düşürmesine yol açmış gibi görünüyor.

Çoğu durumda işler normal seyrinde ve hızında ilerlerken bile insanların bir kısmının sabırsızlandıkları ve daha hızlı olmaya çalıştıkları gözlemlenebilir. Bu tür

durumlara, çalışmak için yüksek sistem gereksinimlerine ihtiyaç duyan bir programı daha alt seviye bir sistemde çalıştıran insanların doğal olarak olması gerektiği gibi performans göstermeyen programa tepki göstermeleri örnek verilebilir. Orada sanki durumun sorumlusu program ya da bilgisayarmış gibi tepki yanlış kanallara yönlendirilir. Aslında istenilen programın performanslı çalışabilmesi için gereken konfigürasyon temin edilmiş olsaydı hiçbir performans kaybı yaşanmayacaktı. İşletim sistemleri ve depolama çözümleri bu kadar gelişmemişken bir oyun birkaç disketten oluşabiliyordu ve oynanmak istenildiği zaman da disketlerin teker teker yüklenmesini beklemek gerekiyordu. Artık çok daha gerçekçi oyunlar bir ya da iki adet DVD üzerinde geliyor ve sadece ilk defa bilgisayara kurulurken DVD'ler sırayla yükleniyor ve bu işlemden sonra oyunu oynayabilmek için sadece gerekli DVD medyasını kullanmak yetiyor. Bölüm geçişlerinde gelen ve sadece biraz beklemeyi gerektiren yükleme ekranlarında bile 30 - 40 saniye beklerken sabredemez duruma gelen insanların varlığı acaba her şeyin fazlası zarar mı? Sorusunu akla getiriyor.

İnsanlarda meydana gelen bu acelecilik ve sabredememe durumu belki tamamen teknolojiye bağlı olmayabilir ancak az da olsa teknolojinin de bir etkisi olabileceğini gösteren pek çok örnek durum mevcut. Her zaman daha hızlı olmak gerçekten de çok mu önemli?. Sonuçta makineler sürekli hızlarını artırabilirler de insanların kesinlikle ötesine geçemeyecekleri bir sınırı var.

(sinan.kilic@tobb.org.tr)